

O Ivanu Tischlerju in njegovih citrah

Medno

3

Verjetno vam je že prišlo na uho, da smo imeli v Stanežičah konec maja razstavo ročnih del ter drugih izdelkov iz blaga, lesa, papirja, voska ter iz kovine. Pripravila sta jo krajevni odbor Rdečega križa Stanežiče—Medno—Dvor ter skupina Mlado klasje. Vaščani vseh treh vasi so se lepo odzvali našemu vabilu, tako da smo razstavili nad tristo njihovih izdelkov. Med tistimi razstavljenimi predmeti, ki so vzbujali nemajhno pozornost, so bile tudi citre, stare okrog petdeset let. Obiskovalci, ki so si jih uspeli ogledati bolj podrobno, so v njihovi notranjosti lahko prebrali tiskan napis: IVAN TISCHLER, MEDNO 1, IZDELUJE IN PODOBUJE CITRE.

O mladostnih letih Ivana Tischlerja je znana bore malo. Po rodu je bil Korošec, rojen leta 1874. V Dravogradu se je izučil za peka, potem pa ga je pot zanesla širom po deželah

tov. Da bi se citre bolje slišale, je izdelal posebno rezonačno mizo z dvojnimi dnovi, za katero so lahko igrali tudi po trije citrarji. Poleg citer je izdelal tudi nekaj kitar, harfo, ter posebno basovsko (šramel) kitaro, medtem ko je violine in tamburice samo popraviljal.

Na koncertih, kakršne poznamo danes, Ivan Tischler ni nastopal. Večkrat pa je ob nedeljskih popoldnevih igral za stalno omizje v vaški gostilni Tome. Pri tem muziciranju se mu je pridružil kak njegov otrok ali učenec, posebno pa se je »ujel« z Verbkom iz Seničice, ki je prav tako kot Tischler tudi sam izdeloval citre.

Ko so leta 1936 betonirali cesto Ljubljana-Kranj, so morali podreti hišo, v kateri so, skupaj s kovačem Starmanom, stanovali Tischlerjevi. Ivan si je kupil svet v Stanežičah ter si tu postavil hišo, v kateri je živel sam samcat vse do leta 1945, ko je umrl v starosti enainšestdeset let. Tudi v Stanežičah je igral, izdeloval ter poučeval svoj priljubljeni instrument.

Ivana Tischlerja osebno nismo poznali. Vsi člani naše skupine smo se namreč rodili leta zatem, ko je bil on že med pokojnimi. Poznamo pa ga po pripovedovanju njegovih še živčih otrok, nekdanjih učencev ter drugih znancev ter seveda po ohranjenih instrumentih iz njegove glasbene delavnice, ki najbolj zgovorno pričajo o Tischlerjevem mojstrstvu.

Andrej Mrak

Razstava ročnih del v Stanežičah

(jk) V KS Stanežiče-Medno že štiri leta deluje t. i. pletilski krožek. Zagnane vaščanke se dobijo vsako sredo v gasilskem domu in da bi dokazale in pokazale svoje delo, so letos organizirale razstavo ročnih del vseh občanov naše KS in to v okviru krajevnega odbora Rdečega križa in folk skupine Mlado klasje. Razstava je imela neverjeten odziv. 65 krajanov je razstavilo 323 eksponatov. Tako je že zmanjkovalo prostora za številne prte, gobeline, pletene dele oblačil, tapiserije, sveče, makrameje, razbarije itd.

Letos je bila takšna razstava prvič. Kljub temu, da bo na naslednjih razstavah manj razstavnih primerkov, pa se tak pregled dela spleča organizirati: kot prikaz naših zmožnosti in v spodbudo mladi generaciji, da nadaljuje s tradicijo v izdelovanju različnih ročnih del, čeprav s pridihom sodobnosti.

*Tri dnevnika
malega
Šiškat-jaz*

Petek

Danes bi morali odpotovati na dopust oziroma na morje, pa tega iz določenih razlogov nismo storili. Morje je, sonce je, denar je, recimo, tudi — ni pa bonov.

To je bilo pa takole: ko sta v Beogradu Reljić in Pavlović, prvi minister za tržišče in drugi za energetiko, tekmovala, kdo bo dal bolj hecno izjavo glede bonov za dopust, je naš ata z Jožkotovim očetom stavil. Eden od ministrov je namreč trdil, da bo bonov za dopust več, drugi, da jih ne bo. Naš ata je velik idealist in je verjel tistemu, ki je obljubljal več, Jožkotov oče je pa realist in je rekel, da bomo veseli, če bomo sploh kaj dobili. Ata je bil zelo razburjen zaradi tolikšnega nezaupanja in je izjavil, da bo izročil tekmeču vse julijske bone (celih 40 litrov), če ne bo zmagal njegov minister. Jožkotov ata — realist je stavo takoj sprejel in si v primeru zmage izposloval še zaboj piva in pol kilograma kave.

Kako se je zadeva končala, si lahko mislite. Bonov ni nič več kot prej in ministra sta v zvezi skupščini izjavila, da sta bila zapeljana vsak s svojo idejo, oziroma da je nastopil faktor višje sile. (Višja sila je pojav, ki ga pri nas nasploh zelo lomi. Mislim, da se zelo redko pripeti, da za kakšno neumnost ni kriva višja sila. Na višjo silo bi zato morali bolj paziti, da nam ne bo večno uhajala iz rok).

In zdaj? Ata je bone že oddal, potem ko jih je s kislim obrazom dvignil na rodni krajevni skupnosti. In ker je junijske veselo zafrčkal, zdaj niti zaboja piva ne more pripeljati iz trgovine. Ta vesela dolžnost je doletela naju s sestrom. Jaz v vrečkah nosim steklenice piva k Jožkotovim, sestra pa leta po trgovinah in dežura. Govori se, da bo kava zdaj zdaj prispela (pol kile je dolgujemo zaradi stave, kot je razvidno iz priloženega).

Na dopust gremo. Vsak dan — na Savo. Sava je mrzla in kopanje ni prijetno. Zato ata najprej temeljito pomisli na vrlega ministra, ki mu je zapravlil stavo oziroma bone. Po petih minutah premišljevanja mu postane tako vroče, da brez obotavljanja skoči v vodo. To ga dobro ohladi, tako da lahko še naprej misli. Sicer bi bilo pa težko...

Šiškat-jaz

NE PREZRITE!

Prispevke za naslednjo številko pričakujemo do 25. avgusta

Tischlerjeve citre, ki smo jih predstavili na razstavi v Stanežičah

takratne Avstro-Ogrske. Tako se je ustavil tudi na Tirolskem, domovini citer, kjer se je povsem verjetno naučil igrati ter izdelovati ta instrument. Leta 1913 pa se je oženil z Alojzijo Bergant iz Mednega ter z njo stanoval najprej v Trnovem, pozneje pa na njenem rojstnem domu, pri Tomovcu v Mednem. Služboval je Ivan pri železnici, izdelovanje in igranje citer pa je bilo njegovo priljubljeno vsakdanje domače opravilo. Doma si je namreč uredil majhno delavnico, za katero je tudi večino orodja ter priprav za izdelovanje instrumentov naredil sam. Citre je izdeloval po naročilu, navadno po več citer naenkrat, le da so bile različnih modelov ter velikosti. Naročil je imel vedno dovolj, kajti ukvarjal se je tudi s poučevanjem, instrumente pa je učencem izdelal kar sam. K njemu so se prihajali učiti od vsepoved, največ pa seveda iz okoliških vasi. Nekaj učencev iz Ljubljane pa je dobil tudi po zaslugi znanstva z Ivanom Kifferlom, slovenskim citrarjem, avtorjem številnih zbirk za citre ter lastnikom trgovine z glasbenim materialom v Ljubljani. Preko njega je spoznal celo vrsto ljubljanskih ljubiteljev tega instrumenta, ki so mu omogočili, da je skupaj s hčerko Lojzko nekajkrat nastopil tudi na predvojnem ljubljanskem radiu. Čeprav je bil samouk, je poznal note ter znal pisati priredbe za več citer skupaj. Najraje je igral v triu in to kar s katerim od svojih šestih otrok, ki jih je nekatere tudi naučil igrati, pomagali pa so mu celo pri izdelavi instrumen-